

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
В. Л. Шаран
Підпис ініціали та прізвище

19 червня 20 18 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ: КОНТЕКСТ ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУР

Назва

Галузь знань 0203 Гуманітарні науки
Шифр Назва

Спеціальність 035 Філологія
Шифр Назва

Спеціалізація: Теорія літератури

Статус дисципліни вибіркова
Нормативна (вибіркова)

Навчально-науковий інститут іноземних мов

Кафедра германських мов і перекладознавства

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Кредити загального обсягу ЄКТС дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	I	II	90/3	32	16			16	58		+	
Заочна	I	II	90/3	8	4			4	82		+	

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Розробник:

М.І. Зимомря доктор філологічних наук, професор
Підпис ініціали та прізвище викладача (викладачів), науковий ступінь та вчене звання

Схвалено на засіданні кафедри германських мов і перекладознавства
Назва кафедри

Протокол № 5 від 23 червня 20 18 р.

Завідувач кафедри германських мов і перекладознавства
Назва кафедри

М. І. Зимомря
Підпис ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту іноземних мов
Протокол № 5 від 29 квітня 20 18 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету
Протокол № 6 від 19 червня 20 18 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Основи теорії та практики перекладу: контекст взаємодії культур» – розширити та поглибити знання майбутніх докторів філософії у царині теорії та практики перекладу та сформувати перекладацьку та соціокультурну компетенції.

Перекладацька компетенція передбачає готовність і здатність вибирати з тексту перекладу релевантну інформацію відповідно до мети перекладу і передавати її відповідно до запитів реципієнта. Соціокультурна – здатність і готовність сприймати і розуміти іншу культуру та здійснювати необхідні модифікаційні дії з матеріалом перекладу, які зумовлені існуванням лінгвоетнічного бар'єру між комунікантами з метою забезпечення комунікативно-функціональної еквівалентності тексту оригіналу і тексту перекладу.

Предметом навчальної дисципліни є аналіз стрижневих теоретичних та прикладних питань практики усного та письмового перекладу у контексті діалогу культур спрямованих на формування перекладацької та соціокультурної компетентностей.

Основні завдання навчальної дисципліни «Основи теорії та практики перекладу: контекст взаємодії культур» є: засвоєння знань обумовлене оволодінням термінологією дисципліни, точним визначенням наукових понять, формування умінь та набуття навичок, які сприятимуть формуванню фахової компетентності у перекладознавстві.

Заплановані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- основні теорії у перекладознавстві;
- етапи перекладацького процесу;
- види і прийоми перекладу;
- способи відтворення лексикологічних і граматичних особливостей англійської мови українською і навпаки;

Аспірант повинен **вміти:**

- володіти процедурними навичками й уміннями та теоретичними знання в галузі перекладознавства;
- відтворювати мовні одиниці і явища граматичного і лексикологічного аспектів української та англійської мов, як компонентів національно-культурного контексту;
- володіти навичками й уміннями необхідними для перекладу різних видів текстів;
- розуміти текст з погляду перекладача;
- розуміти висловлювання відповідно до ситуативних умов і комунікативних намірів джерела і використовувати у тексті перекладу мовленнєві засоби з урахуванням характеристик реципієнта і комунікативної ситуації, у якій буде використовуватися текст;
- визначити ступінь адаптації тексту, щоб інтенція автора була адекватно зрозуміла для реципієнта;
- використовувати принципи перекладацької стратегії та основні технічні прийоми перекладацької діяльності.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки фахівців:

Нормативна навчальна дисципліна «Основи теорії та практики перекладу: контекст взаємодії культур» є складовою частиною циклу професійної підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «доктора філософії». Поряд з цією дисципліною вивчаються: «Українське письменство і світовий літературний процес», «Філософія мови», «Мовознавство. Історія лінгвістичних учень», та «Міждисциплінарні дослідження в лінгвістиці».

Зміст програми:

- Тема 1. Теоретичні та методологічні аспекти перекладу.
 Тема 2. Історія англomовних перекладів української прози.
 Тема 3. Історичний огляд розвитку європейського перекладу від давнини до сучасності.
 Тема 4. Лексико-граматичні аспекти перекладу.
 Тема 5. Лексикологічні особливості перекладу.
 Тема 6. Лексико-семантичні трансформації у перекладі.
 Тема 7. Способи відтворення «без еквівалентної» лексики засобами цільової мови.
 Тема 8. Фразеологічна одиниця як категорія перекладу.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин			
	Денна форма навчання			
	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні. (семінарські.)	СРС
II семестр				
Тема 1. Теоретичні та методологічні аспекти перекладу	2	-	2	8
Тема 2. Історія англomовних перекладів української прози.	2	-	2	8
Тема 3. Історичний огляд розвитку європейського перекладу від давнини до сучасності.	2	-	2	8
Тема 4. Лексико-граматичні аспекти перекладу.	2	-	2	8
Тема 5. Лексикологічні особливості перекладу.	2	-	2	8
Тема 6. Лексико-семантичні трансформації у перекладі.	2	-	2	6
Тема 7. Способи відтворення «без еквівалентної» лексики засобами цільової мови.	2	-	2	6
Тема 8. Фразеологічна одиниця як проблема перекладу	2	-	2	6
Разом за II семестр	16	-	16	58

Назва теми	Кількість годин			
	Заочна форма навчання			
	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні. (семінарські.)	СРС
II семестр				
Тема 1. Теоретичні та методологічні аспекти перекладу. Історія англomовних перекладів української прози. Лексико-граматичні аспекти перекладу.	2	-	2	40

Тема 2. Лексикологічні особливості перекладу. Лексико-семантичні трансформації у перекладі. Фразеологічна одиниця як категорія перекладу.	2	-	2	42
Разом за II семестр	4	-	4	82

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст лекційного курсу для аспірантів денної форми навчання

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні та методологічні аспекти перекладу: переклад як продукт і як процес; роль і значення перекладу для здійснення багатосторонніх зв'язків на різних рівнях розповсюдження ідей, при обміні інформацією та збагачення мов, літератур, культур при вивченні іноземних мов. Теорія перекладу і контрастивне (порівняльне) вивчення мов. Загальна та спеціальні теорії перекладу. Етапи перекладацького процесу і фактори, що впливають на цей процес. Переклад як контакт двох мов і двох культур. Контекст оригіналу і контекст перекладу. [10, с. 10-34].	2
2	Тема 2. Історія англомовних перекладів української прози: Англomовна шевченкіана. Переклад української казки. Відтворення української фольклорної та літературної прози англійською мовою. Діяльність Джона Віра та Марії Скрипник. Переклади української прози від радянської доби до сучасності. Проблема перекладності. Варіантність перекладу і перекладність. [4, с. 16-37].	2
3	Тема 3. Історичний огляд розвитку європейського перекладу від давнини до сучасності: Переклад доби Середньовіччя. Перекладацького діяльність в епоху Ренесансу. Перекладацька діяльність в часи Просвітництва та Класицизму. Сучасне перекладознавство. Історія розвитку українського перекладу. [10, с. 34-90].	2
4	Тема 4. Лексико-граматичні аспекти перекладу. Різні види перекладацьких трансформацій. Обов'язкові граматичні заміни при відсутності деяких морфологічних категорій у мові перекладу. Відтворення контекстуальних значень означеного й неозначеного артиклів. Засоби вираження конструкцій з безособовими формами дієслів, які відсутні у рідній мові. Пасивний стан та передавання модальності у перекладі. [10, с. 208 - 382].	2
5	Тема 5. Лексикологічні особливості перекладу. Відтворення термінів та неологізмів у перекладі. Передавання власних імен, географічних назв, назв установ, організацій, періодичних видань тощо. [10, с. 92-168].	2
6	Тема 6. Лексико-семантичні трансформації у перекладі.	2

	Диференціація значень (синонімічні відповідники), генералізація та конкретизація значень (гіпероніми та гіпоніми). Прийом логічного розвитку поняття (метонімічний перенос у перекладі). Прийом перифразування. [10, с. 391 - 398].	
7	Тема 7. Способи відтворення «без еквівалентної» лексики засобами цільової мови. Суть перекладознавчого терміну «реалія». Способи відтворення семантико-стилістичних функцій реалій. Структурно-конотативна реалія і переклад. [4, с. 84-151].	2
8	Тема 8. Фразеологічна одиниця як категорія перекладу. Структура та етимологія фразеологічних одиниць; конгруентність і абсолютна еквівалентність англійських й українських ідіом; частково еквівалентні ідіоми. Переклад фразеологічних одиниць методом опису і калькування. Передавання прислів'їв, крилатих слів. Експресивне перетворення фразеології та його відображення в перекладі. Трансформації фразеологічних одиниць - структурні, лексичні, семантичні - як проблема перекладу. [10, с. 182-198].	2
Разом за II семестр:		16

Зміст лекційного курсу для аспірантів заочної форми навчання

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні та методологічні аспекти перекладу: етапи перекладацького процесу і фактори, що впливають на цей процес. Переклад як контакт двох мов і двох культур. Контекст оригіналу і контекст перекладу. [10, с. 10-34]. Історія англومовних перекладів української прози. Англумовна шевченкіана. [4, с. 16-37]. Лексико-граматичні аспекти перекладу. Обов'язкові граматичні заміни при відсутності деяких морфологічних категорій у мові перекладу. [10, с. 208 - 382].	2
2	Тема 2 Лексикологічні особливості перекладу. Відтворення термінів та неологізмів у перекладі. Передавання власних імен, географічних назв, назв установ, організацій, періодичних видань тощо. [10, с. 92-168]. Лексико-семантичні трансформації у перекладі. [10, с. 391 - 398]. Фразеологічна одиниця як категорія перекладу. Переклад фразеологічних одиниць методом опису і калькування. Передавання прислів'їв, крилатих слів. [10, с. 182-198]	2
Разом за II семестр:		4

**Перелік семінарських занять
для аспірантів денної форми навчання**

№ з/п	Теми семінарських занять	Кількість годин
1.	Теоретичні та методологічні аспекти перекладу. [10, с. 10-34]	2
2.	Історія англomовних перекладів української прози. [4, с. 16-37]	2
3.	Історичний огляд розвитку європейського перекладу від давнини до сучасності. [10, с. 34-90]	2
4.	Лексико-граматичні аспекти перекладу. [10, с. 208 - 382]	2
5.	Лексикологічні особливості перекладу. [10, с. 92-168]	2
6.	Лексико-семантичні трансформації у перекладі. [10, с. 391 - 398]	2
7.	Способи відтворення «безеквівалентної» лексики засобами цільової мови. [4, с. 84-151]	2
8.	Фразеологічна одиниця як категорія перекладу. [10, с. 182-198]	2
Разом за II семестр:		16

**Перелік семінарських занять
для аспірантів заочної форми навчання**

№ з/п	Теми семінарських занять	Кількість годин
1.	Теоретичні та методологічні аспекти перекладу. Лексико-граматичні аспекти перекладу. [10, с. 10-34], [10, с. 208 - 382]	2
2.	Лексикологічні особливості перекладу. Лексико-семантичні трансформації у перекладі. [10, с. 92-168], [10, с. 391 - 398]	2
Разом за II семестр:		4

**Зміст самостійної роботи
для аспірантів денної форми навчання**

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1 - 2	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 1), підготовка до семінарського заняття 1.	5
3 - 4	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 2), підготовка до семінарського заняття 2.	4
5 - 6	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 3), підготовка до семінарського заняття 3.	5
7 - 8	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 4), підготовка до семінарського заняття 4.	5
9 - 10	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 5), підготовка до семінарського заняття 5.	5
11 - 12	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 6), підготовка до семінарського заняття 6.	5
13 - 14	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 7), підготовка до семінарського заняття 7.	4
15 - 16	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 8), підготовка до семінарського заняття 8.	5
1 - 16	Підготовка до захисту індивідуального завдання, контрольної роботи та колоквіуму.	20
Разом за II семестр:		58

**Зміст самостійної роботи
для аспірантів заочної форми навчання**

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1 - 2	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 1).	8
3 - 4	Опрацювання теми: Історичний огляд розвитку європейського перекладу від давнини до сучасності.	8
5 - 6	Опрацювання теми: Історія англomовних перекладів української прози. Підготовка до семінарського заняття 1.	15
7 - 8	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекція 2)	8
9 - 10	Опрацювання теми: Способи відтворення «без еквівалентної» лексики засобами цільової мови.	8
11 - 12	Опрацювання теми: Фразеологічна одиниця як категорія перекладу.	7
13 - 14	Підготовка до семінарського заняття 2.	8
15 - 16	Підготовка до захисту індивідуального завдання, контрольної роботи та колоквіуму.	20
Разом за II семестр:		82

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання передбачає написання реферату на запропоновану тему. Вибір теми індивідуального завдання зумовлюється темою дисертаційного дослідження аспіранта.

Структура індивідуального завдання: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури. Обсяг: 8-12 аркушів формату А4 (шрифт Times New Roman, 14 пунктів, інтервал – 1,5).

Критерії оцінювання індивідуального завдання	Кількість балів
Логічність та послідовність викладу змісту	5
Аналіз ілюстративного матеріалу	7
Висвітлення теми	6
Оформлення індивідуального завдання	2
Разом	20

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основним методами вивчення дисципліни є інформаційно-рецептивний, метод проблемного викладу, елементи частково-пошукового або евристичного методу, дискусійні методи, комунікативний метод (виголошування доповідей на семінарських заняттях).

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль – перевірка знань аспірантів щодо вивченого матеріалу. Усний контроль, письмовий контроль, тематична контрольна робота, індивідуальне завдання.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестрова залікова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

денна та заочна форми навчання

Практичні заняття та самостійна робота			Залік
Усне та письмове опитування	Тематична контрольна робота	Індивідуальне завдання	Сума
50	30	20	100

Бали за роботу на практичних заняттях нараховуються за формулою:

$$x = A/n * 10,$$

де **A** – сума усіх поточних оцінок, включаючи оцінки «2», а **n** – їх кількість (не менше чотирьох).

Кількість балів **x** заокруглюється до цілих. Якщо середня оцінка $A/n < 2,5$, то кількість балів, які отримає аспірант, дорівнюватиме нулю ($x=0$).

Заліки за талоном 2 та при комісії проводяться в усній формі і оцінюються в 100 балів.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Англо-український фразеологічний словник [уклад. Баранцев К. Т. – 3-тє вид., стер.]. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2006. – 1056 с.
2. Англо-український словник: У 2т. - Близько 120000 слів/склав М.І. Балла. - К.: Освіта, 1996. - Т. 1. - 752 с.+ 712 с.
3. Большой англо-русский политехнический словарь \ В 2-х тт. – М., 1991. – 702+719 сс.
4. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. - Львів: Вид-тво при ЛДУ, 1989. – 349 с.
5. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (На матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою) / Р. П. Зорівчак . – Львів : Вища школа, 1983 . – 175 с.
6. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В. І. Карабан. - Частина 1 : Граматичні труднощі . – Київ: Tempus. – 1997. – 317 с.
7. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. – Вінниця: Нова Книга, 2002. – 562 с.
8. Коваленко А. Загальний курс науково-технічного перекладу /З англійської мови. – К.: Інкос, 2002. – 320 с.
9. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Учебное пособие. – М.: ЧеРо, 2000. – 136 с.
10. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
11. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. (A Course & Practice of Translation). – Київ: Вища школа, 1986. – 205 с.
12. Нестеренко Н. A Course in Interpreting and Translation : посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / Н. Нестеренко, К. Лисенко. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 248 с.
13. Longman Dictionary of English Language and Culture – 6th impression – Longman: Pearson Education Limited, 2003. – 1568 p.
14. Longman Idioms Dictionary — Edinburgh: Longman, 1998. - 398 с.
15. AS Hornby. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English/ 5th ed./ Ed. by Jonathan Crowther. – Oxford: Oxford Univ. Press, 1995. – 1428 p.
16. Longman Dictionary of Scientific Usage / Ed. by A.Goodman, E.Payne. – М., 1989. – 685 р.

Допоміжна

17. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе. - М., 1980. - 343 с.
18. Зимомря М.І.Анатолій Мойсієнко. Поезії. Переклади російською та німецькою мовами / Упорядкування, редакція: І. Зимомря; пер. з рос.: О. Бригінець, Л. Вишеславський, В. Дробот, О. Рудяков, В. Шевченко, В. Штильвелд; пер. з нім.: А.-Г. Горбач, Е. Ерб, І. Зимомря, М. Зимомря. – Київ-Дрогобич: Коло, 2013. – 63 с.
19. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця: Нова книга, 2003, - 608 с.
20. Карпчук Н.П., Петровська Н.М., Сахащук О.І., Семенюк Л.Й. Теорія і практика перекладу: лексичні та граматичні аспекти. – К.: Знання, 2010. – 278с.
21. В.Н.Комиссаров. Современное переводоведение. Учебное пособие. – М.: ЭТС. — 2001. — 424 с.
22. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. - К. 1982. - 165 с.

23. Коцюба З.Г. Рефлексія побутової свідомості в різномовному проverbsіальному просторі (від універсального до нац.): Монографія. - Л: ДП "Видавничий дім "Укрпол", 2010 — 472 с.
24. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англ. та укр. мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту / Сергій Євгенович Максимов. - К. : Ленвіт, 2006. - 157 с.
25. Нестеренко Н. A Course in Interpreting and Translation : посібник для студентів та викл. вищих навч. закладів / Н. Нестеренко, К. Лисенко. - Вінниця : Нова книга, 2006. - 248 с.
26. Олікова М. О. Переклад як взаємодія двох культур / М. О. Олікова // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Філологія. - 2007. - Т. 2, No 1. - С. 141-144.
27. Baker M. In other words: A Coursebook on Translation. - London and New York: Routledge, 1992. - V. XII. - 304 p.
28. Bell R.T. Translation and Translating. — London, 1991. - 298 p.
29. Hatim B, Mason J. Discourse and the Translator. -London. - 1990. - 258 p.
30. Miram G., Daineko V., Taranukha L., Gryschenko M., Gon O. Basic translation. - К.: Ельга Ніка-Центр, 2003. - 237 с.
31. Nida E.A., Taber Ch.R.. The Theory and Practice of Translations. - NY, 1982. - VIII, - 218 p.
32. Snell-Hornby M. Translation Studies: An Integral Approach. - Amsterdam, 1995. - 175 p.
33. Willss W. The Science of Translation: Problems and Methods. - Tübingen, 1982. - 292 p.